

Spreekbeurtpakket KNSB

De schaatssport in
Nederland

Geschiedenis schaatsen in Nederland

Wanneer het vriest, haalt iedereen in Nederland de schaatsen uit de kast en wordt er gedroomd van natuurijs of zelfs wel de Elfstedentocht. Zo'n 37.000 Nederlanders zijn lid van de KNSB en in het hele land zijn er zo'n 600 verenigingen te vinden. Maar hoe is het schaatsen eigenlijk ontstaan?

Vervoersmiddel

Hoe, wat en wanneer is niet precies duidelijk. Mensen bedachten al ver voor het jaar 0 om geslepen dierenbotten onder hun voeten te binden om zo over het ijs heen te glijden. De echte schaatsslag was eigenlijk onmogelijk om te maken met zulke schaatsen. In plaats daarvan gebruikte ze stokken met een punt eraan. En als ze dit niet konden maken, moesten ze maar hopen dat de wind sterk genoeg was om vooruit te komen.

Eerste wedstrijden

Al snel werden er verschillende wedstrijden georganiseerd. De eerste bekende 'hardrijders' zijn Adam Hurdrider en Cornelis IJnzes van Cubaard. De meeste wedstrijden waren voor mannen of paren, pas later mochten ook vrouwen de wedstrijden rijden.

KNSB in 1882 opgericht

Deze wedstrijden werden steeds populairder en rond 1850 werden overal in Nederland ijsverenigingen opgericht. In 1882 werd door tien van die verenigingen een landelijke bond opgericht genaamd: de KNSB. In 1891 organiseerde de Amsterdamsche Sportclub het eerste wereldkampioenschap en een jaar later werd de voorloper van de ISU (Internationale SchaatsUnie) opgericht, waarvan de voorzitter Pim Mulier werd. Pim Mulier staat in Nederland bekend als één van de belangrijkste personen in de sport zoals we die nu kennen.

Eerste kunstijsbaan

Tot 1962 schaatsten de schaatsers buiten op natuurijs, in dat jaar werd pas de eerste 400 meter kunstijsbaan in Nederland geopend. Daardoor konden Nederlanders in eigen land regelmatig trainen, ook als er geen natuurijs lag.

Wist je dat...?

- 🏒 De eerste 400 meter kunstijsbaan in Nederland de Jaap Edenbaan is in Amsterdam?
- 🏒 In 1986 de eerste banen pas een dak kregen, dit omdat de omstandigheden beheersbaarder zijn en iedereen dan ook een gelijke kans kreeg?
- 🏒 Nederland tot 1950 weinig titels pakte? Pas na de Tweede Wereldoorlog kwamen er veel kampioenen uit Nederland.
- 🏒 Jaap Eden de eerste wereldkampioen uit Nederland was? Hij veroverde de titel in 1893, 1895 en 1896.

Wat doet de KNSB?

De Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond (KNSB) is de Nederlandse organisatie voor de schaats- en inlineskatesport.

Verantwoordelijkheden

De KNSB is verantwoordelijk voor zeven disciplines: Langebaanschaatsen, Shorttrack, Marathon, Kunstrijden, Schoonrijden, Inlineskaten en Natuurijs. Daarnaast is de KNSB voor alle schaatsliefhebbers, voor kinderen die kennis willen maken met het schaatsen en inlineskaten tot de talenten van de toekomst. Of juist voor de schaatsers die wekelijks een rondje op de baan schaatsen tot de topsporters die hun titels verdedigen en voor hun fans rijden.

Zo organiseert de KNSB de Nederlandse Kampioenschappen langebaanschaatsen en shorttrack.

Organisatie wedstrijden

De KNSB organiseert wedstrijden voor alle niveaus, waardoor alle 37.000 leden van de KNSB kunnen schaatsen. Ook worden er trainers, vrijwilligers, scheidsrechters en coaches opgeleid, zodat elke schaatser in Nederland beter kan worden. Wie erg goed is in schaatsen, wordt misschien wel geselecteerd voor één van de Talent Teams van de KNSB. De KNSB is namelijk ook verantwoordelijk voor de nationale teams op alle disciplines en de talenten van deze disciplines.

Schaatsen in Nederland: Door de tijd heen

1180 1850 1882 1891 1893 1909 1924 1952 1960 1962 1967 1980 1986 1992 2010 2014 2018

Eerste schaatswedstrijd in NL

De KNSB wordt opgericht door tien verenigingen

Jaap Eden wordt voor het eerst Wereldkampioen. Daarna nog in 1895 en 1896

De eerste Olympische Spelen voor mannen waar ze de 500m, 1000m, 1500m en 5000m schaatsen

De eerste Olympische Spelen voor vrouwen

De bekende schaatshal Thialf wordt geopend

Koning Willem Alexander doet mee met de Elfstedentocht onder de naam W.A. van Buren

Sven Kramer was onderweg naar Olympisch goud voor Nederland op de 10 kilometer, maar maakte een foute wissel

Suzanne Schulting wint de eerste gouden medaille op de Spelen bij het shorttrack voor Nederland

De eerste schaatsverenigingen worden opgericht

Wereldkampioenschappen worden in Amsterdam gehouden

De eerste editie van de Elfstedentocht

Kees Broekman en Wim van der Voort winnen de eerste olympische medailles voor Nederland

Sjoukje Dijkstra wordt de eerste Nederlandse wereldkampioen kunstrijden. Dit kunstje herhaalt ze ook in 1963 en 1964

De klapschaats wordt uitgevonden

Het WK Inlineskaten wordt gehouden in Amerika, Nederland doet hier voor het eerst mee

Met 23 medailles bij het schaatsen waren de Winterspelen van 2014 de succesvolste Spelen van Nederland

Al sinds 1896 worden er wereldkampioenschappen kunstrijden gehouden. Het kunstrijden kun je verdelen in verschillende onderdelen: solorijden, paarrijden, ijsdansen en precision skating. Bij elk onderdeel rijden de schaatsers een kür: een dans op het ijs die tijdens een kunstrijwedstrijd wordt geschaatst. Een kür bestaat uit verschillende sprongen, pirouettes en (dans)pasjes die door een jury worden beoordeeld.

Solorijden

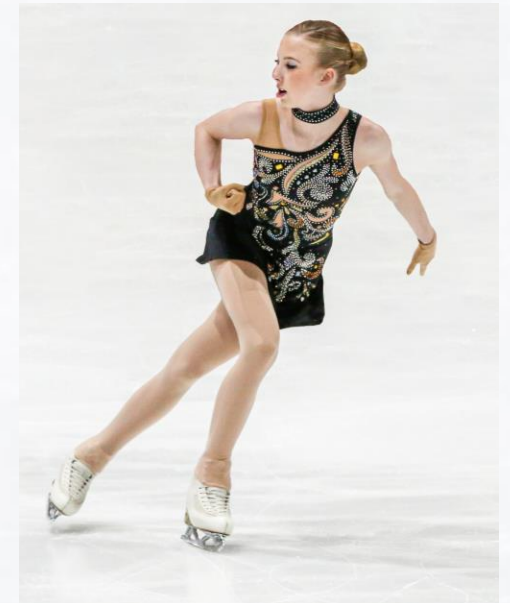
Bij het solorijden schaatst er altijd één man of vrouw tegelijk. Bij wedstrijden wordt er altijd een korte en een vrije kür gereden. Bij de korte kür heb je daar 2 minuten en 40 seconden voor. In die tijd moet je een aantal afgesproken 'elementen' laten zien, bijvoorbeeld sprongen, pirouettes of zweefstanden.

In de vrije kür, die voor vrouwen 4 minuten en voor mannen 4 minuten en 30 seconden duurt, hebben de schaatsers veel meer vrijheid. Ze worden niet alleen beoordeeld op de kwaliteit van de onderdelen, maar op de hele opbouw van de kür, de originaliteit en bijvoorbeeld hoe goed de kür bij de muziek past.

Kunstrijden

Paarrijden

Hier schaatsen één man en één vrouw samen hun kür. Bij dit onderdeel kan er veel worden gedaan. Zo is er de 'lifts', waarbij de man de vrouw optilt, vaak wel tot boven zijn hoofd. Je hebt ook geworpen sprongen, waarbij de man als het ware de vrouw in de lucht gooit, en de vrouw vervolgens goed moet landen. Beide schaatsers moeten bij het paarrijden heel goed op elkaar ingespeeld zijn, elkaar door en door kennen en helemaal op elkaar vertrouwen. Bij het paarrijden worden de wedstrijden ook gehouden over een korte en een vrije kür, net zoals bij het solorijden.

Ijssdansen

Ijssdansen is een heel technisch onderdeel van het kunstschaatsen. Hier wordt er net zoals bij het paarijden in paren gedanst, maar toch is er een groot verschil! Ijssdansen lijkt namelijk meer op stijldansen. De paren mogen geen geworpen sprongen doen en ook boven het hoofd liften mag niet. Daarnaast mogen de paren elkaar niet langer dan vijf seconden loslaten. Bij wedstrijden rijden de paren een korte dans en een vrije dans.

Wist je dat...?

- Op de winterspelen van 2022 voor het eerst sinds 46 jaar (!) een Nederlandse Kunstrijdster op het ijs staat?
- Kunstrijden de eerste olympische wintersport was?
- Elke beweging bij het ijssdansen volgens de afgesproken ijssdansfiguren moet gebeuren?
- De klapschaats een hele snelle soort schaats is en uitgevonden door Nederlanders?

Bekende kunstrijders

Lindsay van Zundert is in 2022 de eerste kunstrijdster in 46 jaar die naar de Spelen mag!

Sjoukje Dijkstra won meerdere medailles op WK's en de Olympische Spelen

Precision Skating

Bij dit onderdeel van kunstrijden wordt er niet met één of twee schaatsers tegelijk gereden, maar met een hele groep van 12 of soms tot wel 32 schaatsers (!). Zo'n groep rijdt een kür en moet daarbij zoveel mogelijk als één eenheid optreden.

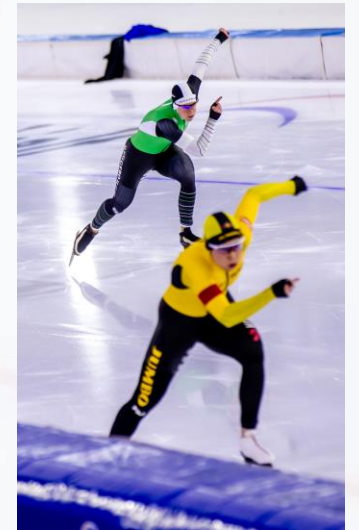
Het meest bekende schaatsonderdeel is het langebaanschaatsen. Het is niet voor niets één van de meest bekeken sporten op de Nederlandse televisie. De wedstrijden worden gereden op een 400-meterbaan.

Langebaanschaatsen

Per rit komen er twee schaatsers aan de start, die iedere ronde van baan wisselen. Je kunt je tenslotte voorstellen, dat de rijder in de buitenbaan anders elke keer de grotere bocht moet maken en dus een langere afstand rijdt dan zijn tegenstander in de binnenbaan. Het doel van een langebaanwedstrijd is om de snelste tijd neer te zetten van alle schaatsers.

Wist je dat...?

- De naam langebaanschaatsen komt van de lange 400-meterbaan, die langer is dan bijvoorbeeld een shorttrackbaan?
- In 1924 schaatsen voor het eerst een olympische sport was, toen mochten alleen maar mannen meedoen?
- In Heerenveen de bekendste ijshal van Nederland staat en misschien wel van de wereld? Deze ijshal heet Thialf.
- De klapschaats een hele snelle soort schaats is en uitgevonden door een Nederlander?

Onderdelen langebaanschaatsen

- 🏊 500 meter
- 🏊 1000 meter
- 🏊 1500 meter
- 🏊 3000/5000 meter
- 🏊 5000/10000 meter
- 🏊 Mass start (ongeveer 20 rijders tegelijkertijd in de baan, degene die als eerste over de streep komt, wint)
- 🏊 Teamsprint (drie rijders starten, elke ronde valt er eentje af en na drie rondes finisht er één rijder)
- 🏊 Ploegenachtervolging (drie rijders van één team achter elkaar)

Won meerdere medailles op wereldkampioenschappen en de **ijsbaan** in Amsterdam is naar hem vernoemd.

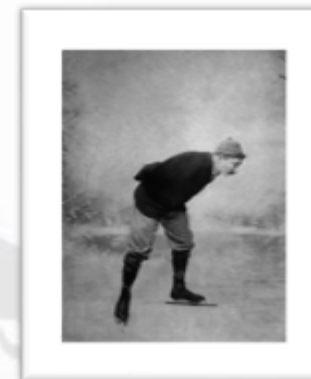
Bekende schaatsters

Zij is de beste olympiër aller tijden met 13 medailles, waarvan **5 gouden**.

Ireen Wüst

De meest succesvolle Nederlandse schaatser aller tijden. Hij won **vier** Olympische titels en werd **dertig keer (!)** wereldkampioen.

Jaap Eden

Sven Kramer

Voor kinderen is schaatsen een ontzettend leuke sport. Om naar te kijken, en vooral om te doen! Als er natuurijs ligt, maar ook om af en toe eens met vrienden naar de ijsbaan te gaan óf om echt voor te trainen en misschien wel wedstrijden te rijden.

Als je nog maar net begint met schaatsen en les neemt bij een (kunst-)schaatsvereniging, zul je beginnen om spelenderwijs te leren. Oefeningen die je bijvoorbeeld gaat doen zijn: op één of twee benen glijden, slalommen (tussen pionnen door schaatsen), remmen, dichtbij de grond zitten en overstappen in de bocht

Soms zijn er leuke activiteiten als jeugd-elfstedentochten, clinics van topschaatsers en clubwedstrijden. Als je het leuk hebt gevonden om aan het jeugdschaatsen mee te doen, kun je meestal gelijk doorstromen naar een trainings- of wedstrijdgroep van een vereniging in de buurt.

Zelf schaatsen!

IJSTIJD!

IJSTIJD! Laat je zien hoe leuk schaatsen is. Via IJSTIJD! Komen er door heel Nederland tijdelijke ijsbanen, misschien ook wel bij jou in de buurt.

Daarnaast kun je ook meer leren over schaatsen of schaatsen tijdens je gymles. Huh, schaatsen in de gymzaal? Check schaatsen.nl/ijstijd en bekijk de oefeningen die je tijdens je spreekbeurt kan laten doen. Daarnaast kun je daar leuke lesboekjes vinden die jou meer leren over schaatsen.

Misschien wel het spannendste onderdeel van schaatsen is shorttrack. Shorttrack betekent letterlijk 'korte baan'. Het wordt dan ook gedaan op een ijshockeybaan, waarop met blokken een baantje van 111,12 meter wordt neergelegd.

Shorttrack

Bij shorttrack is het doel niet om de snelste tijd neer te zetten, maar juist om rechtstreeks van je tegenstanders te winnen. Er wordt dan ook met meerdere schaatsers tegelijkertijd gereden. Een wedstrijd bestaat meestal uit meerdere rondes. Als je wilt winnen, moet je eerst voorrondes rijden, dan een halve finale en uiteindelijk een finale.

De schaatsers gaan vaak zo hard en schuin door de bochten, dat ze hun hand even op het ijs zetten om hun evenwicht te bewaren en niet te vallen. De afstanden die worden gereden zijn 500, 1000 en 1500 meter. Bij grote kampioenschappen wordt er nog een superfinale gereden over 3000 meter, met een tussensprint na negen rondes.

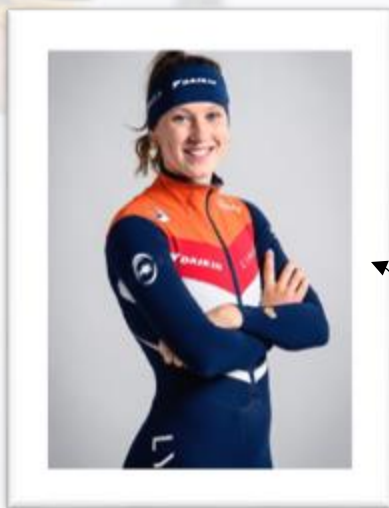

Blokjes???

Op de baan liggen blokjes om te zorgen dat iedereen netjes de baan blijft volgen. Soms glijdt er een blokje weg of moeten de blokjes verschoven worden. En wat gebeurt er dan? Dat zie je in [dit filmpje](#).

Sjinkie Knegt werd in 2012 de eerste Nederlandse Europees kampioen ooit

Suzanne Schulting veroverde in 2018 als eerste Nederlandse shorttracker Olympisch Kampioen op de 1000 meter.

Wat dragen shorttrackers?

Vanwege de kleine baan ziet het materiaal van een shorttrackschaatser er anders uit dan bij andere schaatsers. De schaats is iets gebogen en de schoen is iets hoger om beter door de krappe bocht te komen. Om blessures te voorkomen dragen shorttrackers verder handschoenen, knie- en scheenbeschermers, een nekbeschermer en natuurlijk een helm. Hoe beter je wordt, hoe belangrijker goede bescherming is. Er bestaan zelfs hele snijvaste pakken, zodat je niet gesneden kunt worden bij een val. IJzers zijn tenslotte scherp en er wordt vaak gevallen.

Wist je dat...?

- De allereerste shorttrackwedstrijd in 1905 in Canada gehouden werd?
- Shorttrackers tijdens de wedstrijden allemaal coole inhaalacties maken en bijna op het ijs liggen als ze de bocht door gaan?
- Je een straf kan krijgen tijdens de wedstrijd als je je tegenstander hindert?
- Je de beste Nederlandse shorttrackers kunt volgen via het [ShorttrackTeamNL instagram?](#)

Bij het marathonschaatsen gaan alle deelnemers tegelijkertijd van start en wint de schaatser die na afstanden van 40 tot soms dus wel 200 kilometer als eerste over de streep komt.

Soms is er aan het einde van zo'n wedstrijd een grote groep schaatsers over (dat noem je een 'peloton'), die uiteindelijk sprint om de winst. Maar het gebeurt ook vaak dat er eerder in de wedstrijd door een aantal rijders wordt aangevallen en er maar één of een paar schaatsers nog om de winst kunnen rijden. Het is dus een hele tactische sport, waarvoor je veel conditie nodig hebt.

Omdat het niet altijd koud genoeg is om in Nederland op natuurijs te schaatsen, gebeurt marathonschaatsen vaak op kunstijsbanen of in het buitenland.

Marathonschaatsen

Jorrit Bergsma en Irene Schouten wonnen meerdere titels op de langebaan, maar ook op de marathon

Wist je dat?

- ☛ Sommige marathonschaatsers ook goed zijn op de langebaan? Zo hebben Jorrit Bergsma en Irene Schouten al meerdere wereldtitels gewonnen.
- ☛ De marathonschaatsers ook wel 'mannen en vrouwen van de lange adem' worden genoemd?
- ☛ De meeste marathonschaatsers ook nog een baan hebben naast het sporten? Zo was de laatste Elfstedentochtwinnaar Henk Angenent spruitjesboer.

Natuurijs

Wanneer de temperatuur onder de 0 graden komt, worden veel schaatsers onrustig. Ze krijgen schaatskoorts. Dit is gelukkig geen ziekte, maar een sterk verlangen om te gaan schaatsen buiten op natuurijs. In Nederland komt dit helaas niet elk jaar voor. Daarom gaan de marathonrijders een paar keer per jaar naar het buitenland om daar te rijden op natuurijs.

Elfstedentocht

De bekendste marathon op natuurijs is de 200 kilometerlange Elfstedentocht. En hoewel die 'Tocht der Tochten' zo bekend is, is hij in de geschiedenis maar 15 keer gereden. De laatste was in 1997. Elk jaar als het gaat vriezen, dan hopen de schaatsliefhebbers dat het dit jaar eindelijk gaat gebeuren. Maar helaas is het deze eeuw nog niet koud genoeg geweest, waardoor het ijs te dun was om de Elfstedentocht te rijden.

Wist je dat?

- 👤 Koning Willem-Alexander onder de schuilnaam W.A. van Buren in 1986 meedeed aan de Elfstedentocht?
- 👤 Als je de Elfstedentocht uitrijdt, je een Elfstedenkruisje krijgt?
- 👤 Er een film is gemaakt over de zwaarste Elfstedentocht? Deze film heet dan ook 'De Hel van 63'.

Als aan het einde van de winter de ijsbanen (bijna) allemaal dichtgaan, kun je meestal de hele zomer niet schaatsen, denk je misschien. Maar als je die ijzers onder je schoenen wegdenkt en er wieltjes voor in de plaats neemt, dan kun je gaan inlineskaten, ook wel skeeleren genoemd.

Inlineskaten

De inlineskaters rijden wedstrijden op de piste en op de weg; de piste is een echte 'skatebaan' van bijvoorbeeld 200 meter. Dit is een ovale baan. Met de weg wordt niet helemaal letterlijk de weg bedoeld; het is meestal een parcours uitgelegd op bijvoorbeeld een parkeerterrein. Er mogen heuvels in zitten, en in ieder geval mag de baan niet helemaal rond zijn. Voor de marathon kan er een parcours van meerdere kilometers worden uitgelegd, bijvoorbeeld in een stadscentrum. De marathonwedstrijd is, net als een hardloopermarathon, 42 kilometer lang.

Wist je dat...?

- ✗ Er in 2021 een SKATE4daagse was georganiseerd? Iedereen kon zich daarvoor inschrijven en je kreeg dan een week de tijd om vier keer te skeeleren?
- ✗ Er verschillende wieltjes zijn voor droog en nat weer?
- ✗ Inlineskaten geen olympische sport is, maar dat de rijders dit wel heel graag willen?
- ✗ Je via SKATETIJD! in contact kan komen met het skeeleren? En zo kan je zien wat voor een toffe sport het is!
- ✗ De tweelingbroers Mulder op de langebaan titels gewonnen hebben, maar ook tijdens het inlinen?
- ✗ In 2020 de NK inlineskaten op het circuit in Zandvoort zijn gehouden? De skeeleraars reden dus op hetzelfde asfalt als Max Verstappen.

Hopelijk heb je nu veel meer geleerd over het schaatsen en inlineskaten!
Als je op zoek bent naar nog meer informatie, kun je kijken op de
volgende websites.

Succes met je spreekbeurt!